

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПОЛІФОНІЯ

Спеціальність	025 Музичне мистецтво	
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	
Ступінь вищої освіти	Бакалавр	
Освітньо-професійна програма	Музикознавство та композиція	
Курс	3 – 4	
Семестр	5 – 7	
Обсяг дисципліни (години / ECTS)	180 / 6	
Статус дисципліни (обов'язкова / вибіркова)	Обов'язкова	
Мова викладання	Українська	
Інформація про викладача	Прізвище, ім'я, по батькові	Александрова Оксана Олександрівна
	Науковий ступінь, вчене/ почесне звання	Доктор мистецтвознавства, професор
	Посада	Завідувач кафедри теорії музики
	Профіль викладача, e-mail	http://num.kharkiv.ua/assets/img/structure/faculties/theory-of-music/Aleksandrova.pdf aleksoks71@gmail.com
Анотація	Для майбутнього фахівця мистецької спеціальності необхідним є опанування поліфонічними жанрами і знання їх особливостей. Прийоми поліфонічного розвитку активно використовуються в багатьох музичних творах різних століть, тому вміння їх написання і методика аналізу сприятимуть як розвитку творчих здібностей і справжнього музичного чуття, так і формуванню поліфонічного мислення майбутніх фахівців, розширенню їх професійного кругозору.	
Мета дисципліни	Набуття знань щодо історично сформованої системи поліфонічних жанрів і стилів, спеціальної термінології і методології аналізу, основних поліфонічних жанрів і різновидів контрапунктичної техніки; орієнтація в науковій та методичній літературі з даної дисципліни.	
Програмні результати навчання	ПРН4. Аналізувати музичні твори з визначенням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту. ПРН6. Демонструвати спроможність до самостійного	

	<p>дослідження наукової проблеми в галузі музичного мистецтва та написання роботи відповідно до вимог, готовність дискутувати й аргументувати власну позицію.</p> <p>ПРН7. Володіти методами опрацювання музикознавчої літератури, узагальнення та аналізу музичного матеріалу, принципами формування наукової теми та розуміння подальших перспектив розвитку даної проблематики в різних дослідницьких жанрах.</p> <p>ПРН8. Демонструвати музично-аналітичні навички під час створення виконавських, музикознавчих, композиторських та педагогічних інтерпретацій.</p> <p>ПРН12. Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.</p> <p>ПРН15. Демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.</p> <p>ПРН17. Демонструвати аргументовані знання щодо особливостей музичних стилів різних епох.</p>
<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК9. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК12. Здатність працювати автономно.</p> <p>ЗК15. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p>
<p>Фахові (спеціальні) компетентності</p>	<p>СК3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.</p> <p>СК4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності теорії та практики музичного мистецтва.</p> <p>СК5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення в теорії, історії та методології музичного мистецтва.</p> <p>СК6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.</p> <p>СК7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.</p> <p>СК9. Здатність розуміти основні шляхи інтерпретації художнього образу.</p> <p>СК10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.</p> <p>СК11. Здатність оперувати професійною термінологією.</p> <p>СК12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в практичній діяльності.</p> <p>СК13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.</p> <p>СК17. Здатність застосовувати традиційні й альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності.</p>

	СК18. Здатність свідомо поєднувати інновації з ustalеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві, композиторській творчості та музичній педагогіці.
Зміст навчальної дисципліни	<p><i>Тема 1.</i> Визначення та види поліфонії. Поліфонія та контрапункт. Еволюція багатоголосся протягом 11–14 ст. Строге та вільне письмо.</p> <p><i>Тема 2.</i> Виразові та формотворчі засоби західноєвропейської вокально-хорової поліфонії кінця 15–16 століть. Ладогармонічні та метроритмічні засади. Специфіка мелодичних голосів.</p> <p><i>Тема 3.</i> Простий контрапункт у двоголоссі строгого стилю. Система ритмічних розрядів.</p> <p><i>Тема 4.</i> Імітація та канон (кінцевий) у двоголоссі строгого стилю. Стретно-імітаційне двоголосся. Fuga ad minimum</p> <p><i>Тема 5.</i> Складний контрапункт у двоголоссі строгого стилю. Його види. Вертикально-рухомий контрапункт.</p> <p><i>Тема 6.</i> Горизонтально-рухомий та вдвічі-рухомий контрапункт. Контрапункт, що припускає подвоєння голосів. Ритмічно-масштабний контрапункт.</p> <p><i>Тема 7.</i> Інверсійні види складного контрапункту. Оборотний контрапункт. Ракохід (паліндром). Комбінований контрапункт.</p> <p><i>Тема 8.</i> Складний контрапункт в імітаційному двоголоссі строгого стилю. Двоголосний мотет.</p> <p><i>Тема 9.</i> Триголосся строгого письма. Норми простого триголосного контрапункту.</p> <p><i>Тема 10.</i> Проста імітація та канон у багатоголоссі.</p> <p><i>Тема 11.</i> Складний контрапункт у три- та багатоголоссі строгого письма. Вертикально-рухомий контрапункт.</p> <p><i>Тема 12.</i> Оборотний контрапункт.</p> <p><i>Тема 13.</i> Складний контрапункт в імітаційному багатоголоссі строгого стилю. Подвійна імітація, подвійний канон. Багатоголосний мотет.</p> <p><i>Тема 14.</i> Жанри, що передують вільному стилю. Ладогармонічні та метроритмічні засади вільного стилю. Інвенція (двоголосна та триголосна).</p> <p><i>Тема 15.</i> Фуга. Загальна характеристика. Компоненти фуги та їх функції у фузі.</p> <p><i>Тема 16.</i> Засоби розвитку матеріалу. Стрета. Інтермедія. Експозиція однотемної фуги. Контрепозиція.</p> <p><i>Тема 17.</i> Вільна та заключна частини фуги. Архітектоніка однотемної фуги.</p> <p><i>Тема 18.</i> Поетика і логіка бахівської фуги. Фуга в творчості композиторів XIX–XX ст. Особливі види фуги.</p> <p><i>Тема 19.</i> Складні подвійні та потрійні фуги. Варіації на basso ostinato. Чакона, пасакалія. Остинатно-поліфонічні форми та жанри в XIX–XX ст.</p> <p><i>Тема 20.</i> Поліфонічний цикл «прелюдія та фуга». Великі поліфонічні цикли в творчості композиторів XX ст. Інші поліфонічні жанри.</p> <p><i>Тема 21.</i> Українське народнописанне багатоголосся.</p>

Види занять	Практичні, індивідуальні, самостійна робота.
Методи навчання	Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда); практичний метод (практичні заняття); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні); самостійна робота (письмові завдання до кожної теми, поліфонічний аналіз музичних творів); індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти тощо (написання курсових робіт).
Форми та методи оцінювання	<p>Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС відповідно до Положення про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Поточний контроль (max 60 балів): усне опитування, письмові роботи, індивідуальні презентації, робота на практичному занятті.</p> <p>Підсумковий семестровий контроль (max 40 балів): усний екзамен у 5, 6, 7 семестрах</p> <p>Умовою допуску до підсумкового семестрового контролю є виконання програми навчальної дисципліни й отримання за виконання завдань поточного контролю не менше ніж 20 балів.</p> <p>Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.</p>
Особливості та політики дисципліни	<p>Під час вивчення навчальної дисципліни викладач та здобувачі комунікують завдяки таким засобам, як Telegram, сервісів Google Meet (відеотелефонний зв'язок), Google Drive, платформ Zoom, Google Classroom, листування через e-mail.</p> <p>Від студентів очікується регулярне відвідування усіх видів занять згідно з розкладом.</p> <p>Порядок повторного проходження контрольних заходів та ліквідації академічної заборгованості визначено Положенням про організацію та проведення поточного та семестрового контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти.</p> <p>Необхідною вимогою під час навчання є дотримання академічної доброчесності (списування (в т.ч. з використанням гаджетів) під час поточного та підсумкового контролю заборонено).</p> <p>В Університеті панують взаємоповага, шанобливість, чесність.</p>
Рекомендовані джерела інформації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Беліченко, Н. (2018). Архітектонічна цілісність поліфонічного твору в аспекті дискурс-аналізу. <i>Науковий вісник Національної музичної академії імені П. І. Чайковського</i>, 123, 30–38. 2. Беліченко, Н. (2015). <i>Завдання з поліфонії : Строгий стиль. Вільний стиль (фуга)</i>. ТОВ «С.А.М.». 3. Беліченко, Н. (2018). Логіка і поетика української народної поліфонії у розвідках композитора Т. С. Кравцова. <i>Україна</i>.

	<i>Європа. Світ. Історія та імена в культурно-мистецьких рефлексіях.</i> НМАУ імені П. І. Чайковського, 8–10. 4. Беліченко, Н. (2017). Логіка поліфонічного мислення у перспективі музикознавчих студій. <i>Міжнародний вісник: Культурологія. Філологія. Музикознавство</i>, 2, 101–107. 5. Беліченко, Н. (2015). <i>Практичні рекомендації до написання простої чотириголосної фуги.</i> ТОВ «С.А.М.». 6. Очеретовська, Н., Цицалюк, Г. (2017). <i>Поліфонія.</i> Харків : Водний спектр «Джі-Ем-Пі». 7. Пясковський, І. Б. (2003). <i>Поліфонія.</i> ДМЦНЗКіМУ. 8. Пясковський, І. Б. (2012). <i>Поліфонія в українській музиці.</i> НМАУ ім. П. І. Чайковського. 9. Супрун-Яремко, Н. О. (2014). <i>Поліфонія.</i> Нова Книга. 10. Trythall, N. G. (1994). <i>Sixteenth century counterpoint.</i> WCB Brown & Benchmark.

Силабус розроблено відповідно до робочої програми навчальної дисципліни «Поліфонія», затвердженої науково-методичною радою Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського 30 серпня 2023 року, протокол № 1.